

ความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Diversity and Morphological Characteristics of Sapodilla (*Manikara sapota* (L.)) in Koh Yor Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province.

ลักษมี สุภัทธา^{1*}, อภิญญา สุราวุธ² และ จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา³

Laksami Suphattha^{1*}, Apinya Surawoot² and Jakkrit Manwicha³

^{1,2} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร

^{1,2} Office of Agricultural Research and Development Region 8, Department of Agriculture

³ อาจารย์, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Lecturer, Department of Information Technology, Faculty of Science and Technology, HatYai University

* Corresponding author, E-mail: s_lak024@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุด (*Manikara sapota* (L.)) ในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565-กันยายน 2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ดำเนินการเก็บข้อมูลด้านสัณฐานวิทยาของละมุด จากแปลงปลูกละมุด จำนวน 20 แปลง ผลการศึกษา พบว่า ละมุดที่ปลูกในพื้นที่ตำบลเกาะยอ มีจำนวน 5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์ลูกแขก พันธุ์สาละ พันธุ์บ่อทรัพย์ และพันธุ์พื้นเมือง จัดแบ่งตามขนาดเป็น 3 ประเภท คือ ผลขนาดใหญ่ คือ พันธุ์สาละและพันธุ์บ่อทรัพย์ ผลขนาดกลาง คือ พันธุ์ไข่ห่าน และพันธุ์พื้นเมือง และผลขนาดเล็ก คือ พันธุ์ลูกแขก ละมุดทั้ง 5 พันธุ์ มีลักษณะใบ เนื้อผล และเมล็ดที่ต่างกัน มีอายุเก็บเกี่ยวเฉลี่ยที่ 8.0-8.5 เดือนหลังดอกบาน แมลงศัตรูที่สำคัญ คือ หนอนเจาะลำต้น หนอนเจาะผล และแมลงวันทอง ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (TSS) มีความใกล้เคียงกันในทุกพันธุ์ (17.25-18.05 °Brix) โดยพันธุ์ไข่ห่าน มีปริมาณ TSS มากที่สุด (18.05 °Brix) และพันธุ์สาละมีปริมาณ TSS น้อยที่สุด (17.25 °Brix)

คำสำคัญ : ละมุด, ลักษณะทางสัณฐานวิทยา, ความหลากหลาย

Abstract

The study on the diversity and morphological characteristics of sapodilla (*Manikara sapota* (L.)) in Koh Yor Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province. This project was studied in October 2022-September 2023. The objective was to study on

the diversity and morphological characteristics of sapodilla in Koh Yor Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province. The morphological characteristics data was collected on 20 farms of sapodilla. It was found that there were 5 varieties of sapodilla in Koh Yor subdistrict, such as Khai Han, Look Khaek, Sali, Boh Sap and Native. It was divided by fruits size into 3 types: 1) The large fruits size were Sali, Boh Sap, the medium fruits sized were Khai Han and Native and the small fruit size was Look Khaek. The morphological characteristics of 5 varieties such as; leaves, flesh and seeds were different. The harvest index of sapodilla was 8.0-8.5 months after blooming. The insect pests were stem borers, fruit borers and fruit flies. The total soluble solids (TSS) was similar in all varieties (17.25-18.05 °Brix). Khai Han variety was the most TSS (18.05 °Brix) and Sali variety was the least (17.25 °Brix)

Keywords : Sapodilla Fruits, *Manikara sapota* (L.), Morphological Characteristics, Diversity

บทนำ

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพันธุ์พืชที่มีเอกลักษณ์ประจำถิ่น ทั้งพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น ล้วนมีความหลากหลายของพันธุ์พืชพื้นถิ่น ในการปรับปรุงพันธุ์พืชมีความหลากหลายของพันธุ์พืชถือว่ามีความสำคัญมากเพราะทำให้สามารถเลือกลักษณะพันธุ์กรรมของพืชในด้านที่ดีมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ได้ง่ายและได้พืชพันธุ์ใหม่ที่มีคุณภาพที่ดี สำหรับในด้านการคัดเลือกพันธุ์พืชที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพันธุ์พืชก็มีความจำเป็นในการคัดเลือกพันธุ์พืชที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการยกระดับผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในระดับพื้นที่ โดยมีการขึ้นทะเบียนสินค้าหรือผลผลิตที่ได้มาจากความหลากหลายของพันธุ์พืชในพื้นที่ และมีการคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าหรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications; GI) เช่น ส้มจุกจะนะ (สงขลา) ส้มโอหอมควนลัง (สงขลา) มะม่วงเบาสงขลา (สงขลา) กล้วยหินบันนังสตา (ยะลา) เป็นต้น เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของพันธุ์พืชมาใช้ในการบริโภค อุปโภค และการสร้างรายได้ให้กับตนเองมากขึ้น จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับทะเลฝั่งอ่าวไทย และทะเลสาบสงขลา และยังมีพื้นที่ที่เป็นเกาะตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลาตอนล่าง คือ พื้นที่ตำบลเกาะยอ ตัวเกาะมีพื้นที่ทั้งหมด 15 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,375 ไร่ มีน้ำล้อมรอบกลางทะเลสาบสงขลา ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา เนินเขา ลักษณะภูมิอากาศมีลมทะเลพัดผ่านตลอดปี ประชากรรวมทั้งสิ้น 4,920 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ประมง และการทำสวนผลไม้ โดยผลไม้ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของเกาะยอ คือ จำปาตะ และละมุด สำหรับละมุด มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Manikara sapota* (L.) P. Royen จัดอยู่ในวงศ์ Sapotaceae ละมุด มีชื่อ

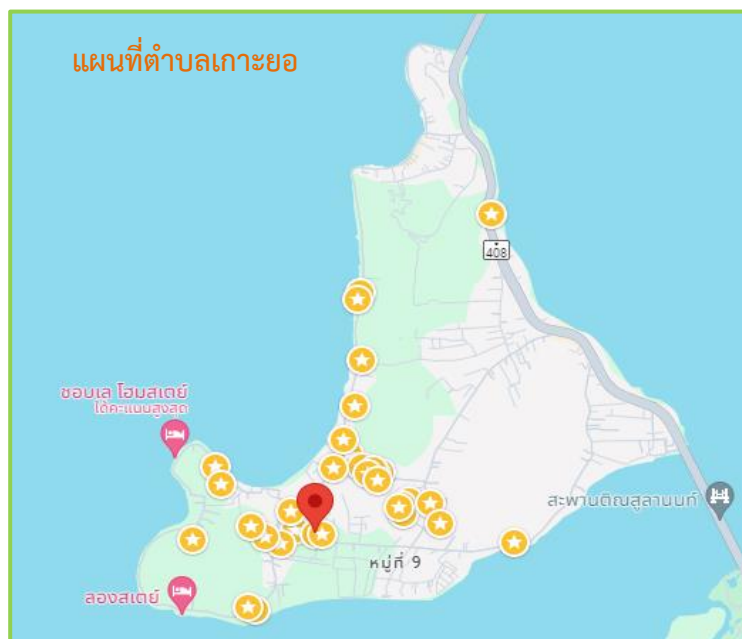
เรียกท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น ละมุดฝรั่ง ขวานิลโล (ปัตตานี มลายู ยะลา) และสวา (สงขลา) เป็นต้น ละมุดจัดเป็นไม้ผลขนาดกลางมีเส้นผ่าศูนย์กลางพุ่ม อยู่ระหว่าง 4-8 เมตร ไม่ผลัดใบ ความสูงของต้นอยู่ระหว่าง 9-15 เมตร ออกดอกติดผลตลอดทั้งปี ละมุดที่ปลูกในประเทศไทยมีหลากหลายสายพันธุ์ มีทั้งพันธุ์ที่มาจากต่างประเทศ พันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ รวมถึงพันธุ์พื้นเมืองในแต่ละพื้นที่ (สุรศักดิ์ วัฒนพันธุ์สอน และคณะ, 2558) กล่าวว่า ในจังหวัดสุโขทัยละมุดมีความหลากหลายของพันธุ์ จำนวน 11 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์นมแพะ พันธุ์กำนัน พันธุ์มะกอก พันธุ์ดำเนิน พันธุ์ปราจีน พันธุ์สาละเวียงดนาม พันธุ์กระสวยมาเล พันธุ์สีดา พันธุ์ทช01 พันธุ์CM19 และพันธุ์ตาขวัญ เช่นเดียวกับละมุดในพื้นที่ตำบลเกาะยอก็มีความหลากหลายของพันธุ์ โดยตำบลเกาะยอจัดเป็นแหล่งปลูกละมุดที่สำคัญของจังหวัดสงขลา มีพื้นที่ปลูก 260 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา, 2563) แหล่งปลูกละมุดในพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้นมีจุดเด่น คือ รสชาติหวานเข้มข้น เนื่องจากพื้นที่ปลูกมีลักษณะเป็นเกาะที่มีน้ำเค็มล้อมรอบ จึงทำให้ละมุดมีรสชาติหวานเข้มแตกต่างจากแหล่งปลูกอื่น อีกทั้งละมุดเป็นผลไม้ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ทั้งคาร์โบไฮเดรต ไขมัน และโปรตีน นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุและวิตามินที่จำเป็นต่อร่างกายหลายชนิด เช่น แคลเซียม เหล็ก แมกนีเซียม ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม โซเดียม สังกะสี วิตามินเอ บี และซี แต่ทั้งนี้พบว่าละมุดที่ปลูกในพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้นมีความแปรปรวนของสายพันธุ์ค่อนข้างสูง มีทั้งที่เป็นลูกเล็ก ลูกใหญ่ ลูกกลม ลูกรี และพันธุ์ที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม ซึ่งในส่วนของคุณภาพนั้นก็มีความแตกต่างกัน ทำให้รสชาติ เนื้อสัมผัสที่ต่างกัน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในพื้นที่เกาะยอเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลและฐานพันธุ์กรรมในการส่งเสริมการผลิตละมุดให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนำไปสู่การขึ้นทะเบียนเป็นพืช GI และวางแผนการอนุรักษ์และการปรับปรุงพันธุ์ได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จากจำนวนแปลงปลูกละมุด จำนวน 20 แปลง (ภาพที่ 1) โดยการสัมภาษณ์และการเก็บตัวอย่างละมุดเพื่อศึกษาข้อมูลด้านความหลากหลาย และลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในแต่ละพันธุ์ในพื้นที่ตำบลเกาะยอที่มีอายุเฉลี่ยมากกว่า 5 ปี โดยสุ่มเก็บตัวอย่างใบ ผล จำนวน 5 ต้น/แปลง บันทึกข้อมูลการระบาดของศัตรูพืช พัฒนาการของผล รูปร่างและขนาดผล ลักษณะใบ ลักษณะเนื้อผล ลักษณะเมล็ด และปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ จากจำนวนผลละมุด จำนวน 20 ผล/ต้น

ภาพที่ 1 พื้นที่ปลูกมะม่วงใน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (จำนวน 20 แปลง)

ที่มา: <https://www.google.com/maps/place/เกาะยอ>

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของมะม่วง บนพื้นที่ตำบลเกาะยอ พบว่า พื้นที่ตำบลเกาะยอมีการปลูกมะม่วงกระจายทั่วทั้งพื้นที่ มีการปลูกมากที่สุดหมู่ที่ 4 และ หมู่ที่ 9 เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่วนใหญ่เป็นรายย่อย มีพื้นที่ปลูกระหว่าง 0.5-2 ไร่/แปลง แต่สามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากผลมะม่วงจะทยอยออกดอกติดผลตลอดปี สำหรับฤดูเก็บเกี่ยวที่มีการออกดอกติดผลมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในปีนั้น ๆ ด้วย จากการสำรวจและศึกษาด้านมะม่วงที่ปลูกในเกาะยอนั้น จะมีอายุตั้งแต่เริ่มปลูกใหม่จนถึงอายุมากกว่า 100 ปี ซึ่งต้นมะม่วงจะทนต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทนต่อความแห้งแล้ง แต่จะมีแมลงศัตรูที่เข้าทำลายในลำต้น คือ หนอนเจาะลำต้น ซึ่งเป็นตัวอ่อนของด้วงหนวดยาวที่เข้าทำลายต้นมะม่วงโดยการเจาะลำต้น ทำให้ต้นมะม่วงเกิดความเสียหายและตายได้ (ภาพที่ 2) สำหรับแมลงศัตรูที่สำคัญในระยะผล ได้แก่ หนอนเจาะผล ซึ่งเป็นตัวอ่อนของผีเสื้อกลางคืนที่เข้ามาวางไข่บนผลมะม่วงและเข้าทำลายตั้งแต่ระยะผลอ่อน (ภาพที่ 3) เช่นเดียวกับแมลงวันทองที่เข้าทำลายได้ทั้งในระยะผลอ่อนและผลแก่จัด ซึ่งทำความเสียหายเป็นอย่างมากต่อการผลิตมะม่วง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 2 ลักษณะการทำลายของหนอนเจาะลำต้น และตัวเต็มวัย (ด้วงหนวดยาว)

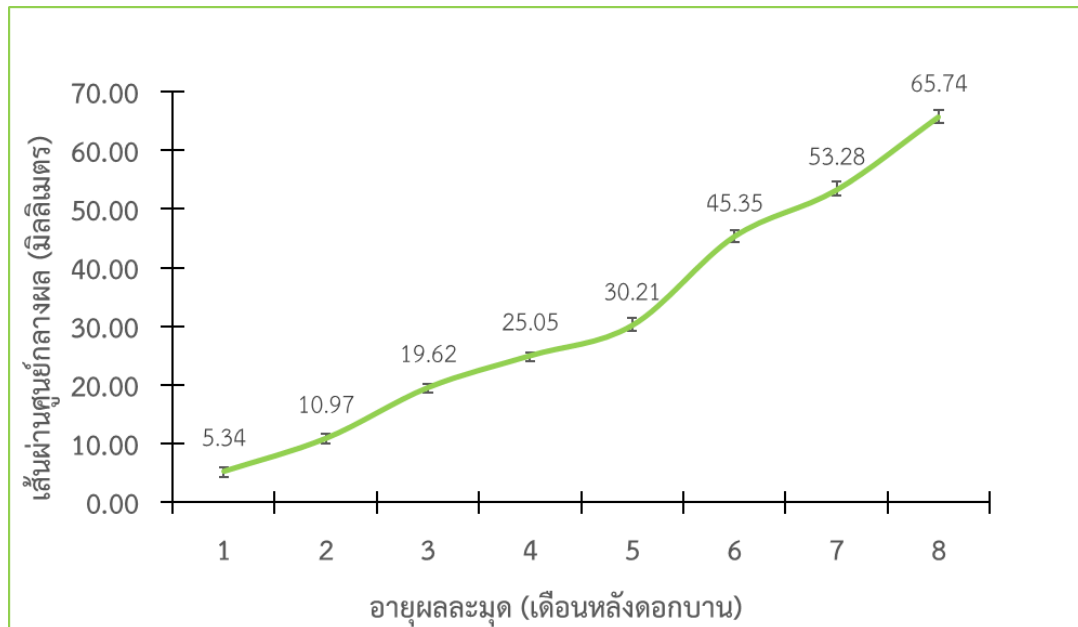
ภาพที่ 3 ลักษณะการทำลายผล และลักษณะหนอนเจาะผลละมุด

ภาพที่ 4 ลักษณะการทำลายผล และลักษณะตัวเต็มวัยแมลงวันทอง

จากการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุด จากเกษตรกรผู้ปลูกละมุด จำนวน 20 ราย (20 แปลง) พบว่า ละมุดที่ปลูกในพื้นที่ตำบลเกาะยอ มี 5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์ลูกแขก พันธุ์สาละ (แอปเปิล) พันธุ์บ่อทรัพย์ และพันธุ์พื้นเมือง เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายผลผลิตแบบเหมาเกรดและจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง โดยการเก็บผลผลิตละมุด ล้างทำความสะอาด ผึ่งลมให้แห้ง แล้วให้พ่อค้ามารับไปป่มเอง ราคาจำหน่าย คือ 40-60 บาท/กิโลกรัม จะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่จำหน่ายเอง และคัดเกรดจำหน่าย ราคาจำหน่าย คือ 60-100 บาท/กิโลกรัม ตามขนาดของผล อายุเก็บเกี่ยวผลผลิตละมุด

โดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ 8.0-8.5 เดือน หลังดอกบาน โดยจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดในช่วงพัฒนาการของผลตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป โดยเก็บข้อมูลการพัฒนาการของผลจาก 10 ผล/ต้น/แปลง (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 พัฒนาการของผลระมัดในพื้นที่ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุด

ละมุดแต่ละสายพันธุ์จะมีลักษณะทางสัณฐานวิทยา เช่น ขนาดผล ความกว้างผล ความยาวผล รูปทรงผล ลักษณะใบ ลักษณะเมล็ด รสชาติที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 1)

ผล (Fruit size) ละมุดพันธุ์ไข่ห่านผลมีขนาดใหญ่ปานกลาง ผลกลมรีท้ายป้าน พันธุ์ลูกแขกจะมีผลขนาดเล็ก ผลกลมรีคล้ายพันธุ์ไข่ห่านแต่มีขนาดผลเล็กกว่าคล้ายไข่ไก่ ทำให้มีราคาจำหน่ายน้อยกว่าพันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์สาละจะมีผลที่มีขนาดกลมใหญ่คล้ายผลสาละหรือแอปเปิล เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรเริ่มซื้อต้นพันธุ์เข้ามาปลูกในพื้นที่ แต่ยังเป็นต้นละมุดที่มีอายุน้อย พันธุ์บ่อทรัพย์เป็นละมุดพันธุ์ดั้งเดิมของเกาะยอ ผลมีขนาดใหญ่ท้ายแหลมมีเกษตรกรปลูกน้อย ส่วนใหญ่ต้นละมุดมีอายุมากกว่า 50 ปี พันธุ์พื้นเมือง เป็นพันธุ์ดั้งเดิมของละมุดที่ปลูกในพื้นที่เกาะยอ ผลจะมีขนาดกลาง เมื่อสุกแก่เต็มที่เนื้อผลจะเป็นเนื้อทราย รสชาติหวาน และมีลักษณะที่แตกต่างจากพันธุ์อื่น ๆ คือ ผิวผลจะไม่มีเคลทำให้สามารถทำความสะอาดได้ง่ายกว่า

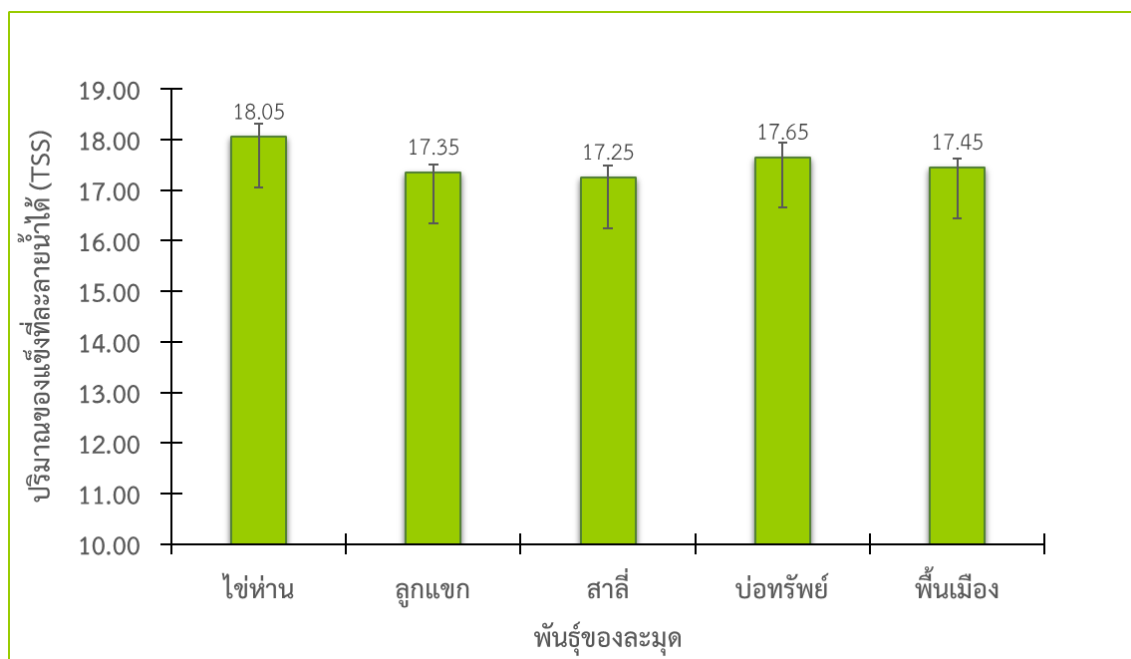
ใบ (Leaf) ใบของละมุดแต่ละพันธุ์จะมีลักษณะและขนาดใกล้เคียงกัน จะมีความแตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อย โดยพันธุ์ไข่ห่านและพันธุ์บ่อทรัพย์ ใบจะมีขนาดใกล้เคียงกัน ปลายใบแหลม แต่พันธุ์ไข่ห่านใบเรียวเล็กกว่า โคนใบจะแหลมกว่าพันธุ์บ่อทรัพย์ พันธุ์ลูกแขกใบจะมีขนาดเล็กและสั้นกว่าพันธุ์อื่น ๆ ใบจะป้อม ปลายใบโค้งมน สำหรับใบของพันธุ์สาละปลายใบจะเป็นหยักเหมือนพันธุ์พื้นเมือง แต่แผ่นใบจะมีขนาดใหญ่กว่า

เนื้อผล (Flesh) ลักษณะเนื้อผลของละมุดจะมีความใกล้เคียงกัน เมื่อสุกแก่เต็มที่ สีของเนื้อผลจะใกล้เคียงกัน รสชาติหวาน เนื้อผลนุ่มเมื่อสุกแก่เต็มที่พันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์สาลีเนื้อผลจะมีลักษณะเป็นเนื้อทรายมีรสหวานฉ่ำ พันธุ์ลูกแขกเนื้อผลหวานกรอบ พันธุ์บ่อทรัพย์เนื้อผลเนียนหวานกรอบ และพันธุ์ไข่ห่านเนื้อผลเนียนหวานกรอบ

เมล็ด (Seed) ลักษณะเมล็ดของละมุดแต่ละสายพันธุ์จะมีความแตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัด โดยละมุดพันธุ์ไข่ห่านเมล็ดจะมีขนาดเล็กหัวแหลม ท้ายป้าน เปลือกเมล็ดเป็นมันวาว พันธุ์ลูกแขกเมล็ดจะมีขนาดเล็ก เรียวหัวแหลม ท้ายค่อนข้างแหลมเปลือกเมล็ดเป็นมันวาว พันธุ์สาลีเมล็ดจะมีขนาดเล็กหัวแหลม ท้ายป้าน เปลือกเมล็ดเป็นมันวาวคล้ายพันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์บ่อทรัพย์เมล็ดเรียว หัวแหลมท้ายป้านเปลือกเมล็ดด้านไม่มันวาว เช่นเดียวกับเมล็ดละมุดพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งเมล็ดของพันธุ์พื้นเมืองมีลักษณะมากกว่า

ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ (Total Soluble Solid: °Brix)

ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของละมุดทั้ง 5 พันธุ์ พบว่า มีค่าใกล้เคียงกัน มีค่า TSS อยู่ระหว่าง 17.25-18.05 °Brix โดยละมุดพันธุ์ไข่ห่านมีค่า TSS สูงที่สุด คือ 18.05 °Brix รองลงมา คือ พันธุ์บ่อทรัพย์ มีค่า TSS คือ 17.65 °Brix และพันธุ์สาลี มีค่า TSS ต่ำที่สุด คือ 17.25 °Brix ความแตกต่างนี้ถือว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ นั่นคือ ละมุดทั้ง 5 พันธุ์นี้มีค่าความหวานที่ใกล้เคียงกัน (ภาพที่ 6) ทั้งนี้ TSS ของละมุดนอกจากจะขึ้นกับพันธุ์แล้ว ยังขึ้นกับฤดูกาลเก็บเกี่ยว ซึ่งละมุดที่เก็บเกี่ยวในฤดูร้อนจะมีค่า TSS สูงกว่าละมุดที่เก็บเกี่ยวในฤดูฝน อายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมก็ทำให้ค่า TSS มีความแตกต่างกันอีกด้วย

ภาพที่ 6 ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของละมุด 5 พันธุ์ที่ปลูกในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1 ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุด 5 สายพันธุ์

ลักษณะ	ไข่ห่าน	ลูกแขก	สาละ	บ่อทรัพย์	พื้นเมือง
ผล					
ใบ					
เนื้อ					
เมล็ด					

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 20 แปลง พบว่า แปลงปลูกละมุดจะเป็นแปลงดั้งเดิม ต้นละมุดมีอายุเฉลี่ยตั้งแต่เริ่มปลูกใหม่จนถึงมากกว่า 100 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 0.5-2.0 ไร่ ส่วนใหญ่จะจำหน่ายผลผลิตละมุดแบบเหมาเกรดจำหน่าย แผลงศัตรูที่สำคัญของละมุด คือ หนอนเจาะลำต้น แผลงศัตรูที่ทำลายระยะผล ได้แก่ หนอนเจาะผล และแมลงวันทอง ซึ่งจะเข้าทำลายในระยะผลอ่อนและผลแก่จัดทำให้เกิดผลเน่าเสีย ทำความเสียหายกับผลผลิตละมุด ละมุดที่ปลูกในพื้นที่ตำบลเกาะยอมีจำนวน 5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์ลูกแขก พันธุ์สาเล่ พันธุ์บ่อทรัพย์ และพันธุ์พื้นเมือง ละมุดทั้ง 5 พันธุ์ มีลักษณะทางสัณฐานวิทยาที่ต่างกัน คือ ผลละมุดพันธุ์ไข่ห่าน มีขนาดใหญ่ผลกลมรีท้ายป้าน พันธุ์ลูกแขก มีผลขนาดเล็ก ผลกลมรีคล้ายพันธุ์ไข่ห่านแต่มีขนาดเล็กกว่า พันธุ์สาเล่ผลมีขนาดกลมใหญ่คล้ายผลสาเล่หรือแอปเปิล พันธุ์บ่อทรัพย์เป็นละมุดพันธุ์ดั้งเดิมของเกาะยอ ผลมีขนาดใหญ่ท้ายแหลม พันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ดั้งเดิมของละมุดที่ปลูกในพื้นที่เกาะยอ ผิวผลจะไม่มีโคลทำให้สามารถทำความสะอาดได้ง่ายกว่า เช่นเดียวกับความหลากหลายของละมุดในจังหวัดสุโขทัย (สุรศักดิ์ วัฒนพันธุ์สอน และคณะ, 2558) พบว่า จังหวัดสุโขทัยซึ่งเป็นแหล่งปลูกละมุดที่สำคัญของประเทศไทย ก็มีความหลากหลายของพันธุ์ละมุด จำนวน 11 พันธุ์ แต่ทั้งนี้การใช้ลักษณะผลเพียงอย่างเดียวในการจำแนกพันธุ์ อาจจะทำให้ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นพันธุ์ที่ต่างกัน เพราะลักษณะผลละมุดที่มาจากต้นเดียวกัน พันธุ์เดียวกันก็อาจมีลักษณะรูปร่างของผลต่างกันได้ (ลักษมี สุภทรา, 2565) ดังนั้นหากต้องการจำแนกพันธุ์ละมุดต้องใช้ลักษณะอื่น ๆ ในการจำแนก เช่น ลักษณะใบ ลักษณะเนื้อผล ลักษณะเมล็ด ความหวาน ความแน่นเนื้อ เป็นต้น ละมุดที่ผลิตในตำบลเกาะยอนั้น มีพันธุ์ที่เป็นพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์ดั้งเดิมของชุมชน จำนวน 2 พันธุ์ คือพันธุ์บ่อทรัพย์และพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งมีการปลูกมาอย่างยาวนานมากกว่า 50 ปี โดยพันธุ์บ่อทรัพย์มีลักษณะผลใหญ่และมีคุณภาพผลดี เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูง จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการผลิตละมุดพันธุ์บ่อทรัพย์ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและอาจจะนำไปสู่การขึ้นทะเบียนเพื่อคัดเลือกและรับรองพันธุ์บ่อทรัพย์ให้เป็นพันธุ์รับรองของชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความหลากหลายและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของละมุดในพื้นที่ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย นักศึกษา ผู้ที่สนใจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ควรมีการนำเอาผลการศึกษาไปพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการสวนละมุดเพื่อให้เกิดการผลิผลผลิตที่มีคุณภาพ การคัดเลือกและการพัฒนาพันธุ์ละมุดที่เหมาะสมต่อการผลิตและตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
2. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการยกระดับการผลิตนำไปสู่การผลิตผลิตสินค้าอัตลักษณ์ของชุมชนเกาะยอ และสามารถขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในระดับจังหวัด ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น

3. ควรมีการให้ความรู้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายของ
ละมุดเกาะยอต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ลักขมี สุภัทรา. (2565). รายงานโครงการวิจัย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชละมุดพืชพื้นถิ่นเป็น
พืชอัตลักษณ์ในจังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ : กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
สุรศักดิ์ วัฒนพันธุ์สอน, อาริรัตน์ พระเพชร, อรณิชา สุวรรณโณ, วิภาวรรณ ดวนมีสุข และ ชัยณรงค์
จันทร์แสน. (2558). รายงานโครงการวิจัยและพัฒนการผลิตละมุดอย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการเกษตร.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. (2563). รายชื่อผู้ปลูกละมุดตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา
จังหวัดสงขลา. สงขลา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. (2563). แผนพัฒนาการเกษตรตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา สืบค้นเมื่อเดือนมีนาคม 2567 จาก http://www.Songkhla.doae.go.th/plan_mu.html